

Valg av styremedlemmer, kompetanse, fremgangsmåte og habilitet

Seminar for stiftelser på BI

Oslo, 1. februar 2018

Advokat Bjørn O. Øiulfstad, daglig leder Stiftelsesforeningen

Stiftelsesforeningen

Interesseorganisasjonen for norske stiftelser

- Foreningens formål er å arbeide for gode rammevilkår for stiftelser, og synliggjøre stiftelsenenes samfunnsnyttige rolle
- Foreningen har nærmere 360 medlemmer
- Foreningen tilbyr maler og veiledninger for god drift av stiftelser
- Foreningen yter juridisk bistand til medlemmer
- Foreningen arrangerer åpne møter med relevante tema for skiftelser, og spesialkurs for styremedlemmer og ledere i stiftelser
- Foreningen er medlem av den europeiske stiftelsesforeningen DAFNE

Ytterligere informasjon om Stiftelsesforeningen: www.stiftelsesforeningen.no

Styrer i stiftelser

- *Valg av styremedlemmer i stiftelser er et viktig tema*
- *Stiftelser er eierløse, og det må settes krav til at personer som forvalter stiftelsens formål og virksomhet*
- *Hva som bør kreves av et styremedlem i forhold til kompetanse og erfaring vil avhenge av kompleksiteten i stiftelsen, men et minstekrav er god forståelse om stiftelsen formål, og noe kjennskap til økonomi og regnskap*
- *Stiftelser kan eie formuesverdier (allmennyttige stiftelser), eller forvalte virksomhet basert på inntekter eller støtte fra det offentlige eller private (aktivitetsstiftelser) – begge stiftelsesformene fordrer at styremedlemmer har en viss økonomiforståelse*
- *Det er risiko forbundet med å påta seg et styreverv i en stiftelse. Formålet skal realiseres, ofte i et evighetens perspektiv*
- *Et styremedlem kan bli økonomisk ansvarlig for tap som stiftelsen påføres*

Generelt om styrearbeidet

- *Styret i en stiftelse bør utarbeide gode styringsdokumenter som omhandler styrets, og daglig leders oppgaver og ansvar*
- *Viktig med konkrete og opplysende styreprotokoller*
- *Et styremedlem kan kreve at styret behandler bestemte saker, og kreve møtebehandling*
- *Styret kan ikke treffe en beslutning uten at alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen av saken*
- *Et styremedlem som ikke er enig i styrets beslutning, kan kreve sine innsigelser innført i protokollen*
- *Alle stiftelser bør jevnlig gjennomgå reglene for godtgjørelse av styremedlemmer*

Styrets uavhengighet

- *Et styremedlem i en stiftelse representerer oppdragsgiveren - det vil si stiftelsen*
- *Lojalitetsplikten kan utledes av den alminnelige regel om at styremedlemmet, som andre oppdragstakere, skal ivareta oppdragsgiverens interesse under utførelsen av oppdraget*
- *En slik lojalitetsplikt er imidlertid ikke til hinder for at styret også må ivareta andre hensyn som gjør seg gjeldende i stiftelsen*
- *Dersom et styremedlem ikke først og fremst ivaretar stiftelsens interesser, vil styremedlemmet i utgangspunktet heller ikke ha den nødvendige uavhengighet i rollen som styremedlem og i forhold til de beslutninger styret tar*

Styrets uavhengighet

- *Stiftelsesloven har bestemmelser påser at styremedlemmer opptre lojalt overfor stiftelsen, og ikke bidrar til å favorisere særlige interesser eller leverandører*
- *Kravet til styremedlemmers uavhengighet må vurderes konkret:*
 - *følger styremedlemmene opp oppgaver og ansvar som er tillagt styret*
 - *utfører styremedlemmet sin rolle uavhengig av særinteresser*
- *God virksomhetsstyring i en stiftelse vil sikre at styret opptre uavhengig av særinteresser*

**Lovens bestemmelser om
valg av styremedlemmer**

Gjeldende stiftelseslov:

§10 første ledd (c) vedtektene skal fastsette antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer og hvordan styret skal velges

§26 enhver stiftelse skal ha et styre, som etter §30 er øverste organ i stiftelsen, og som er ansvarlig for forvaltningen av stiftelsen

§27 krav til styrets sammensetning

§28 styremedlemmenes tjenestetid

§37 inhabilitet

Ingen krav om formell eller uformell kompetanse

Berører ikke lovens regler om ansatte i næringsdrivende stiftelser og krav om deltagelse i styrer

**Fremgangsmåte valg av
styremedlemmer**

- *Stiftelsen selv avgjør hvordan styrets medlemmer skal velges eller oppnevnes, - fremgangsmåten fremgår ofte av vedtektene*
- *Oppretter vil gjerne sikre seg en god løsning for valg av styremedlemmer i et langsiktig perspektiv*
- *Oppretter kan ha definert konkrete personer, eller representanter fra konkrete organisasjoner*
- *Der hvor vedtektene overlater styrevalg til styret, gjelder prinsippet om selvsupplering*
- *Det betyr at styret selv utpeker nye styremedlemmer, enten ved en avstemning, eller at hvert enkelt styremedlem oppnevner et nytt medlem når vedkommende funksjonstid utløper*
- *Er selvsupplering en hensiktsmessig løsning? Videreføres i forslag til ny stiftelseslov*

Formelle krav til kvalifikasjoner

- *Alle kan velges som styremedlemmer så lenge vilkårene i stiftelseslovens §27 er oppfylt. Visse unntak:*
 - *Juridiske personer kan ikke velges, heller ikke mindreårige eller personer som er umyndige eller i konkurskarantene. Minst halvdelen av styret må være bosatt i Norge/EØS.*
 - *Personer, deres nærstående eller ansatte, som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen ikke kan sitte i styret alene*
- *Ingen formelle krav til kompetanse i loven, men selvsupplerende styrer og valgkomiteer må, etter min vurdering, sørge for at styret har rett kompetanse for å oppfylle lovens krav om forsvarlig forvaltning av stiftelsen*
- *Styret i en stiftelse av en viss størrelse bør ha styremedlemmer med en variert faglig bakgrunn og kompetanse*

Funksjonstid

- *Stiftelsesloven § 28 om tjenestetid:*
 - *Styremedlemmer tjenestegjør i fire år, hvis ikke noe annet er fastsatt i stiftelsens vedtekter. Et styremedlem skal bli stående i vervet inntil et nytt medlem er valgt, selv om tjenestetiden er utløpt.*
- *Vedtekter kan bestemme kortere og lengere perioder, aldersgrenser eller direkte hvem som skal sitte i styret*
- *Stor grad av frihet, men friheten reiser noen problemstillinger:*
 - *Uklare regler om styrevalg kan gjøre det vanskelig/ubehagelig å endre styrets sammensetning med skiftende tider*
 - *Styret er pliktig til å sørge for et kompetent styre*
- *Anbefaler klare og forutsigbare regler om valg av styremedlemmer og deres funksjonstid*

Habilitet

- *Stiftelsesloven av 2001 har en egen bestemmelse om habilitet i § 37:*

Første ledd:

- *Et styremedlem eller en daglig leder må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for ham eller henne selv eller for hans eller hennes nærstående, at vedkommende må anses for å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken*

Annet ledd:

- *Et styremedlem eller en daglig leder kan heller ikke delta i saksbehandlingen eller avgjørelsen når han eller hun har stilling eller tillitsverv i en privat eller offentlig institusjon, organisasjon eller et foretak som har økonomisk eller annen fremtredende særinteresse i saken, eller når han eller hun i slik egenskap tidligere har deltatt i behandlingen av saken*

Habilitet

- *Hensikten med § 37 er å bidra til en betryggende og uhildet saksbehandling i styret i en stiftelse*
- *Styret skal alltid treffe vedtak som er i samsvar med stiftelsens interesser*
- *Bestemmelsen skal hindre at styremedlemmer lar seg influere av egeninteresser, eller andre interesser som er utenforliggende i forhold til stiftelsen*
- *Det avgjørende er at saksbehandlingen i styret skal skape tillit i forhold til omverden. § 37 må sees i sammenheng med § 30 som sier at: «Styret skal sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene*

**Ny lov:
Styrets oppgaver og ansvar**

- *Utvalget foreslår ingen omfattende endringer i stiftelsens organisasjon - styre, daglig leder eller andre organer*
- *Utvalget foreslår å presisere styrets oppgaver og ansvar for å klarere få fram hva som forventes av styremedlemmer*
- *Det foreslås en særlig handleplikt for styret ved tap av egenkapitalen*
- *Utvalget foreslår nye regler som presiserer styreansvaret, medregnet styrets tilsynsansvar med daglig leder*
- *Utvalget foreslår at det lovfestes en generalklausul som blant annet rammer styrets og daglig leders misbruk av posisjon i stiftelsen til skade for denne*
- *Utvalget foreslår også å regulere avtaler mellom stiftelsen og styremedlemmer og andre nærstående*

**Ny lov:
Styrets sammensetning**

- *Lovutvalget foreslår at styret i stiftelser skal ha minst tre medlemmer*
- *Minst to, av minimum tre styremedlemmer, skal være uavhengige av oppretter og vedkommende som bidrar med grunnkapital ved opprettelsen*
- *Stiftelser som i dag har styrer med mindre enn tre styremedlemmer får en periode på to år til å endre vedtektene, og sørge for at det oppnevnes styremedlemmer i samsvar med ny lov*

Hvem kan velges?

Forslag til ny lov:

- § 23 Enhver stiftelse skal ha et styre med minst tre medlemmer og daglig leder kan ikke være styrets leder*
- § 24 Minst to av styrets medlemmer kan ikke være. (a) den som opprettet stiftelsen eller avgitt en formuesverdi som inngår i grunnkapitalen, eller (b) nærstående til a eller (c) tillitsverv mm hos a*

Ikke krav om uavhengighet i forhold til mottagere av støtte fra stiftelse

Kontaktinformasjon:

Daglig leder, advokat Bjørn O. Øiulfstad

Telefon: 94 78 15 60

E-post: bjorn@advoiulfstad.no

Informasjon om foreningen:

www.stiftelsesforeningen.no